

(Öfversättning från finskan).

FINLANDS FOLKKOMMISSARIATS

FÖRSLAG

TILL

STATSFÖRFATTNING FÖR FINLAND,

FRAMLAGDT FÖR ARBETARNAS CENTRALRÅD I OCH FÖR
GRANSKNING OCH GODKÄNNANDE FÖR ALLMÄN
FOLKOMRÖSTNING.

HELSINGFORS 1918,
FINLANDS FOLKKOMMISSARIATS TRYCKERI.

Förslag till Statsförfattning för Finland.

Sedan det arbetande folket i Finland kufvat förtrycket och med heder besegradt folkets fiender, framlägges omedelbart för Finlands folk, att af detsamma godkännas, en ny Statsförfattning afsedd att utgöra detta lands bestående och enda grundlag. I och för dess godkännande föranstaltas snarast möjligt denna vår en allmän folkomröstning i hela landet. Samtliga medborgare i Finland, hvilka före innevarande års utgång fyllt 20 år, äro berättigade, att deltaga i denna folkomröstning. Vid detta tillfälle kommer således flertalet af Finlands folk att offentligt ådagalägga, om detsamma önskar ett verkligt folkvälde samt huru stor del af detsamma ännu uppbär det störtade herremannaväldet.

Finlands Folkkommisariat har därför redan utarbetat ett förslag till Statsförfattning för Finland och i dag framlagt detsamma för Arbetarnas Centralråd. Detta Folkkommisariatets förslag publiceras härmed i dess helhet. Sedan Arbetarnas Centralråd granskat detsamma och punkt för punkt därom fattat beslut, offentliggöres det i sin slutliga affattning ytterligare före folkomröstningen, för att af folket bedömas, hvarjämte dagen, då folkomröstningen skall äga rum, bestämmes.

Finlands män och kvinnor! Bland Eder finnas ännu sådana, som tvekande eller vilseledda af lögnaktiga uppgifter, förhålla sig afvisande mot det af arbetarklassen fordrade folkväldet. Afvägen nu i tid, huruvida ni önska, att de stora bolagsherrarnas, bankkapitalisternas och rusthållarens godtycke skall härska i detta land, om ni önska byråkratins herravälde och de halfutländska adelsherrarnas förtryck. Det fria Finlands fria arbetare tåla icke ett sådant ok på sina skuldror, utan kämpa intill slutet för sin rätta frihet och för folkväldet. Upp äfven ni, tvekande och vilseledda medborgare, att yrka på verkligt folkvälde.

Sålunda få vi ett snarare slut på detta utgjutande af medborgarblod, hvori de reaktionära herrarnas åtgöranden störtat vårt folk.

Endast en hastigt igångsatt demokratisk reform kan hastigt bota stridens ödeläggelser och läka de erhållna såren. Endast arbetarklassens uppbyggande arbete, tryggandet af den genom revolutionen ernådda resultatet, välsignelsebringande, förverkligandet af dess rättigheter och ideal, kan förhjälpa vårt folk till en ljusare framtid.

Helsingfors, den 23 februari 1918.

FINLANDS FOLKKOMMISSARIAT.

KULLERVO MANNER.
EERO HAAPALAINEN.
LAURI LEHTOMÄKI.
ANTTI KIVIRANTA.
J. H. LUMIVUOKKO.
EVERT ELORANTA.
EMIL ELO.
EDVARD GYLLING.

YRJÖ SIROLA.
ADOLF TAIMI.
O. W. KUUSINEN.
JALO KOHONEN.
O. TOKOI.
KONSTANTIN LINDQVIST.
MATTI TURKIA.

Finlands Statsförfattning.

I kapitlet.

Allmänna bestämmelser.

§ 1.

Finland är en republik, hvars statsskick är fastställt i denna grundlag.

§ 2.

All statsmakt tillhör folket, såsom hvars representant Finlands Folkrepresentation, utöfvar högsta makten, på grund af Statsförfattningen och i enlighet med folkets beslut.

§ 3.

Finsk medborgarrätt tillkommer enhvar som är född af finska föräldrar eller enligt lag antagits till finsk medborgare.

§ 4.

I Finland vare enhvar tillförsäkrad skydd till lif och kroppslig oantastlighet samt likställig rätt till ära och frihet enligt lag.

§ 5.

Hvarje finsk medborgare är berättigad att vistas i Finland och fritt här välja sin vistelseort och färdas från en ort till en annan. Desslikes är finsk medborgare berättigad, att fritt resa ur landet.

§ 6.

Trosfrihet tillstädjes enhvar. Hvarje finsk medborgare äger rätt att afgå från det trossamfund han tillhör.

§ 7.

Enhvar äger yttrandefrihet samt rätt att i tryck publicera skriftliga och bildliga framställningar utan att däri af någon på förhand förhindras.

§ 8.

Enhvar vare berättigad, att utan på förhand ansökt tillstånd föranstalta sammankomster och bilda föreningar.

§ 9.

Staten och öfriga officiella föreningssamfund äro berättigade att förvärfva egendom, och grundlägga eller taga del i ekonomiska företag.

§ 10.

I Finland hafva arbetarne strejkfrihet och rätt, att under den tid arbetet är inställt på arbetsplatsen iakttaga de arbetande, samt uppmana dem att nedlägga arbetet; desslikes äga de rätt, att muntligen och skriftligen uppmana folket, att från företag, där arbetsinställelse proklamerats, aflägsna såväl chefer som biträden äfvensom dess varor.

Obehindradt förblive gällande, hvad i lag särskildt stadgas om tillämpning af strejkfrihet i sådana fall, där genom en plötslig strejk uppenbarligen skulle uppstå omedelbar lifsfara.

§ 11.

All offentlig vapen- och ordningsmakt må underlyda civilförvaltningen, som ej må åsido- eller ersättas af militär förvaltning eller krigsrätt.

Den offentliga vapen- och ordningsmakten må icke ingripa i arbetstvister.

Privat polisverksamhet är förbjuden.

§ 12.

Utan anledning må ingen fängslas, ej håller någon fängslad kvarhållas utan att, så snart sådant är möjligt, en rättslig undersökning af hans brottslighet anställles.

Ingen må på grund af skuld beröfvas sin frihet.

§ 13.

Ingen må i Finland dömas af annan domstol än den under hvilken han enligt landets lag lyder.

Utan behörig laga ransakan eller i strid med juryns utslag, sedan sådan blifvit tillsatt, må ingen i Finland förklaras skyldig till brott.

§ 14.

Ingen må för brott dömas till döden eller till kroppslig förnärmelse eller ett hälsovådä orsakande straff.

§ 15.

I Finland må aldrig stiftas sådan lag ej håller må innehafvare af offentligt ämbete så begå, att en annat språk talande minoritets modersmåls rätt blir kränkt. Minoritetens undervisningsanstalter, hvilka på deras modersmål arbeta för dess bildningssträfvanden, må understödä med allmänna medel enligt rätt och billighet.

II kapitlet.

Finlands Folkrepresentation.

§ 16.

Finlands Folkrepresentation utgöres af en kammare. Denna består af tvåhundra medlemmar, hvilka väljas, enligt befolkningens antal i hvarje valkrets, medelst allmänna, direkta och proportionella val hvart tredje år.

Folkrepresentationen är likväl berättigad, att påbjuda förrättandet af nya val redan före treårsperiodens utgång.

Omröstningen vid valen är hemlig.

§ 17.

Berättigad att välja folkrepresentant samt att delta i allmän folkomröstning är hvarje medborgare, som före det år valet skall äga rum fyllt tjugu år.

Endast på grund af laga dom kan finsk medborgare, på viss tid, förklaras oduglig att välja folkrepresentant och att delta i folkomröstning.

§ 18.

Folkrepresentationen sammanträder till landtdag årligen på i lag stadgad dag eller därförinnan, när flertalet af dess medlemmar anser sådant nödigt och avslutar sina sessioner sedan den sammanträdt under föreskrifven tid, antingen i en fortsättning eller med afbrott enligt eget afgörande.

§ 19.

Folkkommissariatet, folkrepresentanterna och Folkrepresentationens utskott äro berättigade till Folkrepresentationen framställa förslag i alla de ärenden, hvilka afgöras af landtdagen.

Dessutom har folket rättighet, att begagna sig af det initiativ, hvarom i denna Landtdagsordnings 3:dje kapitel stadgas.

§ 20.

Folkrepresentationen väljer ur sin midt medelst proportionella val utskott, hvilka äga att förbereda ärendena till landtdagen samt att utföra andra fastställda åligganden.

Vid hvarje lagtima landtdag bör väljas åtminstone stora utskottet, utskottet för utrikes ärenden, finansutskottet och bevakningsutskottet, af hvilka regelbundet de båda sistnämnda och i fall af behof äfven de andra utskotten fungera äfven då, när Folkrepresentationen icke sammanträder.

Till bevakningsutskottet, som det närmast åligger att för Folkrepresentationen bevaka den högsta styrelsen och lagarnas efterlefnad i landet, höra fjorton medlemmar och fungerar utskottet när gemensamt sammanträde icke är af nöden, fördeladt på tvänne afdelningar nämligen styrelsebevakningsutskottet och lagbevakningsutskottet.

För granskning af reformfrågor i lagstiftningen och för beredning af dessa förslag till underlag för landtdagsbehandling, kunna Folkrepresentationens utskott efter behof tillsätta kommittéer, till hvilka, på samma sätt som till andra för samma ändamål tillsätta statskommittéer, böra väljas medlemmar, hvilka representera de olika partierna så vidt möjligt i samma proportion som de ingå i Folkrepresentationens utskott. En motsvarande proportion bör iakttagas äfven vid sammansättandet af de granskningsutskott, hvilka Folkrepresentationen eller dess utskott tillsätta för utredning af särskilda förekommande fall.

§ 22.

Af landtdagen behandlas framom andra ärenden de till hvilka folket tagit initiativ, Folkkommissariatets propositioner samt de af staten för lagberedning tillsatta kommittéernas lagförslag. Folkrepresentationen kan bestämma, att äfven något annat ärende bör upptagas till brådskande behandling.

§ 23.

Då vid Folkrepresentationens plenum beslut efter omröstning fattas, bör i protokollet antecknas, hvilket förslag hvarje i omröstningen deltagande folkrepresentant understödt.

§ 24.

Folkrepresentationens lagstiftningsområde är obegränsadt.

Lag eller författning, hvilken härförinnan af landtdag stiftats eller genom folkomröstning godkänts, kan förändras eller upphävas genom stiftande af ny lag.

Då lagstiftningsfrågan gäller en ny sak, om hvilken ej tidigare bestämmelser utfärdats, kan Folkrepresentationen därom, beroende på sakens natur, utfärda lag eller författning.

§ 25.

Angående ärenden, hvilka förut reglerats genom administrativa bestämmelser, kan Folkrepresentationen utfärda författningar, ifall densamma icke anser, att för något ärende lag erfordras. Medelst författning bestämmes äfven närmare om lagars sättande i verkställighet, förvaltning af statens egendom samt ämbetsverkens och andra offentliga inrättningsars organisation och verksamhet.

Författning får icke innehålla bestämmelse, som afser förändring af lag.

§ 26.

Under den tid landtdagen icke sammanträder är Folkkommisariatet berättigadt, att interimistiskt utfärda till Folkrepresentationens beslutanderätt hörande författningar och förordnanden, hvilka icke tåla uppskof, äfvensom att i brådskande fall interimistiskt besätta de lediga tjänster, hvilka böra besättas af Folkrepresentationen. Folkkommisariatets beslut i dessa ärenden böra så snart landtdagen åter sammanträder föreläggas Folkrepresentationen i och för stadfästelse.

Genom lag eller författning eller Folkrepresentationens förordnande kan äfven Folkkommisariatet åläggas, att utfärda särskilda bestämmelser eller gifva närmare föreskrifter angående vissa ärenden.

Folkrepresentationen kan närhålst den sådant önskar, taga dessa och andra ärenden som angå Folkkommisariatets beslut under ompröfning och då antingen stadfästa eller förkasta dem eller annorlunda bestämma.

§ 27.

Ifall inom landtdagen uppstår fråga därom, huruvida i ärendet lag bör stiftas, eller om angående detsamma en författning kan utgifvas eller ett förordnande af Folk-

representationen, bör granskningsutskottets utlåtande inhämtas, hvarefter Folkrepresentationen afgör frågan.

När Folkrepresentationen har stiftat en lag, eller författning, eller utfärdat ett förordnande, är ingen domstol eller annan vederbörande myndighet berättigad, att sätta deras laglighet i fråga och underlåta att efterlefva desamma eller hindra deras verkställande.

§ 28.

Förändring, utredning eller upphäfvande af denna statsförfattning får ske endast genom af Folkrepresentationen stiftad grundlag, hvilken af folket vid allmän omröstning stadfästes medelst de röstberättigade medborgarens röstpluralitet.

§ 29.

När grundlag af landtdagen stiftas, bör förslaget till densamma, för att Folkrepresentationen skall fatta beslut därom, och i dess slutliga affattning med röstpluralitet godkänna densamma, bordläggas till den efter nästa nyval sammanträdande landtdagen, samt då oförändrad godkännas genom beslut, som uppbäres af minst två tredjedelar af de afgifna rösterna.

Dock kan Folkrepresentationen afgöra ett sådant ärende utan bordläggning, ifall initiativet till detsamma utgått från folket eller ifall ärendet i plenum förklaras erfordra ett snart beslut och detta uppbäres af minst fem sjättedelar af de afgifna rösterna. Äfven i detta fall bör förslaget, för att leda till beslut, godkännas med minst två tredjedelars pluralitet af de afgifna rösterna.

§ 30.

Då andra lagar eller författningar af landtdagen stiftas och då fråga icke är om sådant ärende, om hvars behandling i denna Statsförfattning särskildt annorlunda bestämmes, besluter Folkrepresentationen om dem genom enkel röstpluralitet, oberoende af, hvilka i gällande kraft varande lagar, grundlagsbestämmelser eller andra, därigenom förändras eller upphävas.

§ 31.

Ifall bordläggning af ett lagförslag, sedan dess ordalydelse definitivt godkänts, påyrkas, och detta yrkande understödes, af minst en tredjedel af Folkrepresentationens samtliga medlemmar, bordlägges lagförslaget till den efter första nyval sammanträdande landtdagen, hvarefter det icke vidare får bordläggas, ifall inga förändringar i detsamma gjorts.

Bordläggning af ett författningsförslag får icke påyrkas, ej heller af ett förslag

som afser Folkrepresentationens förordnanden eller bestämmelser angående beviljning eller annan skatt som bör erläggas eller om upptagande af statslån.

§ 32.

Förslag om nya eller högre tullsatser eller andra indirekta skatter anses förfallet, ifall detsamma ej inom Folkrepresentationen uppbäres af minst två tredjedelar af de afgifna rösterna.

§ 33.

Vid bestämmandet af tullsatser och vid upprättande af öfverenskommelser med andra stater härom, bör den principen följas, att de konsumtionsvaror, vilka folket mest behöver, såvidt möjligt antingen blifva tullfria, eller att den tidigare tullen å dem nedsättes och likaledes att för viktigare inhemska industrigrenar och jordbruksproduktionen erforderliga ämnen och medel få inkomma till landet till möjligast låga tullsatser eller tullfritt.

§ 34.

Folkrepresentationen bestämmer årligen statens budget för närmast följande kalenderår.

Gällande lagar eller författningar, statsförbindelser eller Folkrepresentationens förordnanden upphävas eller förändras icke genom budgeten, i hvilken därför bör upptagas alla i dem förutsatta statsinkomster och utgifter sådana de uppskattningsvis kunna beräknas.

§ 35.

Budgeten bör på förhand upptaga anslag för oförutsedda utgifter, samt såsom tillskott å de i utgiftsstaten upptagna anslagen, ett särskildt anslag om hvars användande statens finansutskott äger bestämma.

§ 36.

Ifall ur den fastställda budgeten framgår, att under finansåret förändringar obetingat äro påkallade, bör statens finansutskott inkomma till Folkrepresentationen med förslag om budgetens höjande.

§ 37.

Alla fördrag med andra stater böra föreläggas Folkrepresentationen till afgörande eller, om tillfälle därtill icke finnes, underställas densamma till stadfästelse.

§ 38.

Förslag till fördrag, som afser förändring af gränserna för Finlands område eller något annat politiskt fördrag med annan stat, eller stadfästandet af ett sådant fördrag, anses förfallet, ifall ej Folkrepresentationen uppbär detsamma med minst två tredjedelar af de afgifna rösterna.

§ 39.

Vid underhandlingar med främmande staters representanter angående statliga och ekonomiska öfverenskommelser samt vid andra internationella kongresser för såvidt de ej afse endast förberedelser till officiella konferenser, bör Finland, när sådant kan ske, representeras af en rådplägningskommission, vid hvars sammansättning de olika partiernas maktförhållanden i Folkrepresentationen så vidt möjligt iakttagits.

Ifall vid behandling af internationella ärenden Finlands statsmakt har att fatta bindande beslut genom sina befullmäktigade utan att i detalj kunna bestämma deras befogenhet, bör en delegation, vid hvars sammansättning iakttagits hvad här ofvan sagts om underhandlings kommissionen, utses.

§ 40.

Folkrepresentationen bör skydda och befästa Finlands frihet, oantastlighet och neutralitet och till stöd härför söka äfven internationella garantier på villkor som äro med det finska folkets fördel förenliga.

Om så skulle gå, att Finland hotades af krigsfara eller främmande makts krigshär skulle intränga på Finlands område, bör Folkrepresentationen försöka undvika en sådan olycka, eller om den det oaktat inträffar möjligast snart återställa Finlands oantastlighet.

§ 41.

Vid i föregående paragraf omnämnda förhållanden äger Folkrepresentationen makt, ifall det för farans afvärjande är oundgängligt, att för sådant ändamål utfärda nödvändiga interimistiska förordnanden, medelst hvilka medborgarnas rättigheter kunna begränsas mer än som medgifves i den allmänna lagens föreskrifter och i yttersta nödfall äfven i den rätt som stadgas i paragraferna 5, 7, 8, 10 och 11, i denna Statsförfattning.

Förslaget till utfärdande af interimistiska förordnanden anses likväl förfallet; ifall detsamma ej uppbäres af samtliga medlemmar af Folkrepresentationen. Såsnart faran är öfverstånden, förklaras de interimistiska förordnandena upphäfdas.

§ 42.

Om det skulle framgå att de element hvilka eftersträfvat fåtalsvälde skulle djärfts begynna förberedelser till hotfulla stämplingar i och för upphäfvande af denna Statsförfattning, har Folkrepresentationen samma rätt att, ifall det är oundgängligen nödvändigt utfärda enahanda bestämmelser som i föregående paragraf omnämnas.

§ 43.

Skulle det otroliga inträffa, att flertalet af själfva Folkrepresentationen skulle djärfvas åsidosätta hela denna Statsförfattning, eller uppenbarligen afsiktligt bryta emot bestämmelserna i denna grundlag för att åstadkomma en på fåtalsvälde grundad ordning i landet, må folket resa sig och skingra landtdagen, samt draga försorg om, att inom tre månader nya val af Folkrepresentationen i enlighet med Statsförfattningen äga rum. De vid dessa val utsedda folkrepresentanterna böra sammanträda till landtdag inom en månad och bör deras första åtgärd vara, att gifva folket en af enhvar af dem underskrifven högtidlig försäkran hvori säges:

»Ifall jag icke troget företräder folkets makt i enlighet med den genom folkomröstning godkända Statsförfattningen hemfaller jag under folkets dom.»

§ 44.

Samma högtidliga försäkran som ofvan, böra äfven alla de folkrepresentanter afgifva, hvilka för första gången väljas enligt denna Statsförfattning, så snart de på den af Folkrepresentationen bestämda dagen infinna sig till landtdag.

Skulle någon af dem icke afgifva denna försäkran eller på grund af annan än af Folkrepresentationen godkänd orsak uteblifva från landtdagen, kan han af folkrepresentationen förklaras förlustig sitt landtdagsmannaskap och bör suppleant i hans ställe ej håller inkallas.

III kapitlet.

Folkets initiativ och folkets beslut.

§ 45.

När minst tiotusen politisk rösträtt ägande medborgare genom en af dem undertecknad akt förelägga Folkrepresentationen ett förslag till lag, hvars stiftande de önska, bör detta folkets initiativ af landtdagen behandlas såsom ett brådsäkande ärende.

§ 46.

Ifall detta samma folkets initiativ innehåller flere ärenden, hvilka icke kunna behandlas jämnasides, bör Folkrepresentationen skilja dem åt och behandla dem hvar för sig som om skilda initiativ föranlett dem.

Ifall folkets initiativ icke redan innehåller ett i lagform utarbetadt förslag, bör Folkrepresentationens vederbörande utskott uppdraga åt en särskild komitté, att snabbt utarbета ett motsvarande lagförslag.

§ 47.

Ett af folkets initiativ framsprunget lagförslag bör af landtdagen behandlas i samma ordning som gäller andra lagstiftningsförslag dock må detsamma icke bordläggas.

§ 48.

Ifall Folkrepresentationens beslut i saken icke utfaller i enlighet med folkets initiativ och minst en tredjedel af Folkrepresentationens medlemmar fordra folkomröstning, bör om godkännandet af det med folkets initiativ afsedda förslaget föranstaltas folkomröstning. Folkomröstning bör äfven äga rum, ifall sådan skriftligen fordras af ett så stort antal medborgare, att detsamma motsvarar minst fem procent af det antal som deltog i senaste val af folkrepresentanter.

Ifall Folkrepresentationen med anledning af folkets initiativ godkänt ett annat förslag gäller detta vid folkomröstningen såsom ett motförslag.

§ 49.

Ifall vid folkomröstning flertalet godkänner det förslag eller motförslag folkets initiativ åsyftat, bör Folkrepresentationen ofördröjligen stifta en folkets beslut motsvarande lag.

§ 50.

Lag som afser förändring af Statsförfattningen bör äfven i detta fall ytterligare underställas folkets stadfästelse, såsom här ofvan i § 28 föreskrifves och kan Folkrepresentationen samtidigt, ifall minst två tredjedelar af dess medlemmar godkänna ett annat lagförslag om samma sak, förelägga folket som motförslag stadfästelse af ifrågasvarande lag.

I det fall, att det i föregående paragraf omnämnda förslaget vid folkomröstningen understödes af flertalet af de röstberättigade medborgarna, kan äfven en förändring af Statsförfattningen afseende med folkets beslut öfverensstämmande lag få gällande kraft utan särskild stadfästelse af folket, ifall minst fem sjättedelar af Folkrepresentationens medlemmar understödja det omedelbara införandet af en sådan grundlag.

§ 51.

Medelst folkomröstning kan äfven hvilket som helst förordnande af Folkrepresentationen, beslut af Folkkommisariatet eller annan administrativ myndighet eller domstols utslag upphävas eller annulleras.

Yrkande på folkomröstning i antydt hänseende öfverlämnas åt Folkkommisariatet inom två månader räknadt från den dag, då förordnandet eller domen hvars upphäfvande önskas, utfärdats eller hvarom beslut blifvit kungjort, och bör yrkandet vara undertecknadt af så många medborgare, att deras antal motsvarar minst fem procent af antalet deltagare i senast föranstaltade val af folkrepresentanter.

När ett sådant yrkande blifvit framställt, bör verkställandet af det därmed afsedda beslutet afbrytas och medelst folkomröstning afgöras, huruvida detsamma skall förkastas eller stadfästas. Det som flertalet af de röstande understödja vare folkets beslut och träde omedelbart i gällande kraft.

IV kapitlet.

Styrelse- och rättsväsende.

§ 52.

Alla ämbeten inom landets styrelse- och rättsväsende besättas endast på viss tid, högst på fem år i gången. Ifall den förra innehafvaren af ämbetet tillfredsställande fullgjort sina åligganden, kan han ånyo antagas till tjänsten.

Ifall en tjänst blir ledig före den bestämda tidens utgång, får den besättas endast för den återstående tiden.

§ 53.

Ifall den i offentligt ämbete anställd icke tillfredsställande sköter sitt åliggande, kan han afskedas före tjänstetidens utgång. Ifall uppsägningstid är gällande och han afhålls från tjänstgöring förrän denna tid utgått, erhåller han lön för uppsägnings-tiden, ifall han icke gjort sig skyldig till sådant brott för hvilket domstolen dömer honom tjänsten förlustig.

Ifall ett offentligt ämbete besättes genom val och minst en femtedel af antalet deltagare i valet påyrka nytt val före tjänstetidens utgång, bör sådant ofördröjligen förrättas.

§ 54.

Valbar till sådant offentligt ämbete som besättes medelst val, eller hvars innehafvare utnämnes af Folkrepresentationen är hvarje medborgare som äger politisk rösträtt, ifall domstol icke frändömt honom hans valbarhet. Sådan dom kan gifvas endast på viss tid.

§ 55.

Innehafvare af offentligt ämbete är ansvarig för den åtgärd han vidtagit eller som han vid fattande af beslut understödt. Äfven föredraganden är ansvarig för hvad på grund af hans framställning beslutits ifall han ej till protokollet låtit anteckna en afvikande åsikt.

§ 56.

Enhvar som lidit oförrätt eller skada genom innehafvarens af ett offentligt ämbete lagstridiga åtgärd eller uraktlåtenhet, är berättigad, att påyrka dennes dömande till straff och till ersättande af skadan.

§ 57.

Ifall det är ovisst eller tvist underkastadt, till hvilken ämbetsmyndighet en sak skall hänskjutas, bör frågan afgöras af Folkrepresentationens bevakningsutskott.

§ 58.

Högsta verkställande statsorgan är Finlands Folkkommisariat, hvilket fungerar under Folkrepresentationens kontroll, enligt sitt fastställda reglemente och i enlighet med Folkrepresentationens föreskrifter.

§ 59.

Folkkommisariatets medlemmar väljas af Folkrepresentationen hvar tredje år. Folkkommisariatets ordförande är Republiken Finlands President, hvilken likasom ock vicepresidenten utses af Folkrepresentationen, bland medlemmarna inom Folkkommisariatet för en tid af högst tre år. Samma medlem må icke väljas tvenne gånger efter hvarandra.

§ 60.

Folkkommisariatets medlemmar äro berättigade, att närvara vid Folkrepresentationens sessioner och utskottens sammanträden samt att framställa förslag och deltaga i diskussioner men icke i fattande af beslut.

§ 61.

Ärenden, som hänföra sig till Folkkommisariatet förberedas i hvar sin vederbörande afdelning, men behandlas och afgöras vid allmänt sammanträde.

Mindre viktiga ärenden kunna hänskjutas till afgörande i Folkkommisariatets divisioner och afdelningar.

§ 62.

Till Folkkommisariatets allmänna sammanträde må inkallas att närvara äfven medlemmarna af Folkrepresentationens bevakningsutskott. Folkkommisariatet må icke fatta beslut, därest icke minst tvenne medlemmar af regeringens bevakningsutskott och en medlem af lagbevakningsutskottet närvara.

§ 63.

Verkställandet af Folkkommisariatets beslut, för så vidt detsamma ej afser inlämnande af förslag till Folkrepresentationen, må framskjutas därest tvenne medlemmar af bevakningsutskottet önska göra lagenlig anmärkning emot detsamma, antingen till lagbevakningsutskottet eller till regeringens bevakningsutskott.

§ 64.

Till lagbevakningsutskottet må icke göras annan anmärkning emot Folkkommisariatets beslut, än att detsamma icke är lagenligt. Ifall lagbevakningsutskottet finner skäl till anmärkning, må Folkkommisariatet uppmärksamgöras på hvori dess beslut afviker från lagen, och äger Folkkommisariatet rätta sitt beslut eller låta detsamma förfalla.

§ 65.

Till regeringens bevakningsutskott må icke anföras andra besvär emot Folkkommisariatets beslut, än att det står i strid med hvad Folkrepresentationen i denna sak sannolikt skulle besluta.

Ifall regeringens bevakningsutskott anser skäl till sådan anmärkning föreligga, må Folkkommisariatet uppmärksamgöras på, hvori dess beslut enl. regeringens bevakningsutskotts uppfattning afviker från det, som Folkrepresentationen sannolikt skulle besluta i saken. Ifall Folkkommisariatet likväl önskar vidblifva sitt beslut, bör det föreläggas Folkrepresentationen till stadfästelse; men i händelse Folkrepresentationen då icke är samlad, må Folkkommisariatets bevakningsutskott och finansutskott vid gemensamt sammanträde afgöra, om det tvist underkastade beslutets stadfästande eller förkastande, eller om Folkrepresentationens skyndsamma sammankallande, ifall saken är af skildt viktig natur.

§ 66.

Finlands regerings representanter för utlandet utses af Folkrepresentationen på förslag af Folkkommisariatet.

§ 67.

Högsta rättsinstans är högsta domstolen i rättegångssaker och högsta förvaltningsrätten i förvaltningsrättsliga besvärssärenden.

§ 68.

Högsta domstolens och högsta förvaltningsrättens medlemmar väljas af Folkkommisariatet på fem år. Valet förrättas periodvis efter tre och två år sålunda att ett visst antal medlemmar i tur komma att afgå före de öfriga; hvilka medlemmar af de första gången valda som blifva i tur, att afgå redan efter en treårig tjänstetid, afgöres genom lottning.

Hvarje gång val förrättas utser Folkrepresentationen för hvardera domstolen till ordförande en af dess medlemmar.

§ 69.

Högsta domstolen eller högsta förvaltningsrätten må icke fatta beslut eller fälla utslag därest icke prokuratorn eller minst en medlem af lagbevakningsutskottet är närvarande.

§ 70.

Prokuratorn utses af Folkrepresentationen hvar tredje år.

§ 71.

Prokuratorn äger öfvervaka, att alla innehafvare af offentliga ämbeten följa lagen och äfven i öfrigt fullgöra sina åligganden så, att icke någon blir kränkt i sin rätt.

§ 72.

Enhvar som af domare eller ämbetsman blifvit förorättad, är berättigad, att däröfver anförä klagomål hos prokuratorn och bör prokuratorn framföra klagomålen jämte sitt eget utlåtande till lagbevakningsutskottet.

§ 73.

Prokuratorn äger föranstalta nödig undersökning af genom innehafvare af statens ämbete begången orätt samt väcka eller låta väcka åtal därest han, Folkrepresentationen, Folkkommissariatet eller lagbevakningsutskottet finner en sådan åtgärd nödig.

§ 74.

Prokuratorn och medlemmarna af lagbevakningsutskottet äro berättigade, att närvara vid afkunnande af utslag i hvilken domstol som helst. Närmast åligger det dem att följa med ärenderna i högsta domstolen och högsta förvaltningsrätten. Då prokuratorn eller lagbevakningsutskottet finner beslut eller dom lagstridig, böra de omedelbart anteckna sin protest i domstolens protokoll samt upptaga till pröfning, huruvida saken föranleder vidare åtgärd.

§ 75.

Prokuratorn bör för hvarje år afgifva berättelse öfver sin verksamhet och sina iakttagelser beträffande lagarnas efterlefnad, samt vid anfordran lämna upplysningar och utlåtanden till Folkkommissariatet och lagbevakningsutskottet.

§ 76.

Åtal som väckes emot den af Folkrepresentationen tillsatta innehafvaren af statens ämbete för lagstridigt förfarande, behandlas inför särskild domstol. I denna

fungerar såsom ordförande högsta domstolens president samt tolf af Folkrepresentationens valmän utsedda alltid på tre år valda medlemmar, af hvilka sex väljas bland tjänstgörande domare och sex andra medlemmar, hvilka väljas medelst proportionella val. För den händelse högsta domstolens president är förhindrad eller har förfall, kan till ordförande väljas en af skild domstols medlemmar utsedd ordförande af kretsdomstol. I den valde medlemmens ställe träder vid behof en suppleant. Åklagare utses af bevakningsutskottet.

§ 77.

Allmänna öfverrätter äro kretsdomstolarna. Kretsdomstolens ordförande utses af Folkrepresentationen, på förslag af Folkkommisariatet, på fem år.

§ 78.

Om allmänna underrätter, äfvensom om användande af jury i rättegångar rörande brottmål stadgas särskildt.

§ 79.

Sedan på lagstiftningsväg i större styrelsedistrikt än kommunerna själfstyrelseverk anordnats, må till i dessa distrikts ämbeten icke ordinariter utses någon mot sagda styrelsers samtycke.

§ 80.

Om kommunernas själfstyrelse stadgas särskildt. Kommunal rösträtt må icke förvägras någon, som enligt denna Statsförfattning äger politisk rösträtt.

§ 81.

Universitetets rektor väljes af Folkrepresentationen sedan Folkkommisariatet och universitetets högsta styrelse gifvit sitt utlåtande.

§ 82.

Om de statsorgan hvilka handhafva statsstyrelsens särskilda grenar stadgas särskildt. De olika områdens styrelser må äga en skäligen vidsträckt representation af i dem underlydande anstalters och af dessa anstalter föranstaltade arbetens utöfvare, genom de representanter som af deras organisationer utses.

Inom sådana områden där administrationsåtgärderna nära beröra en stor del af hela landets arbetarklass eller afse hufvudsakligen ordnandet af arbetarens förhållanden, bör äfven arbetarnas centralorganisation hafva en inflytelserik representation.

Föreståndarena för de särskilda förvaltningsgrenarnas centralorgan väljas af Folkrepresentationen, efter af Folkkommisariatet gjordt förslag.

Slutbestämmelser.

Denna Statsförfattning bör till alla delar utgöra den bestående och enda gällande grundlagen och kan icke förändras, kommenteras, eller upphävas eller undantag ifrån densamma göras i annan ordning, än hvad här ofvan om stiftande af grundlag och folkomröstning stadgas.

Härigenom upphäves regeringsformen af den 21 augusti 1772 samt förenings- och säkerhetsakten af den 21 februari och 3 april 1789 äfvensom alla öfriga lagars och författningars bestämmingar och öfriga stadganden, hvilka stå i strid med denna Statsförfattning.

Helsingfors 1918. Aktiebolaget Lilius & Hertzberg.
